

تأثیر عشق‌ورزی در رضایتمندی زندگی زناشویی

مریم واعظی^۱
مهدی خانبانی^۲
ماهگل توکلی^۳
مریم خامی^۴

چکیده

عشق نیازی مبرم، حیاتی و همگانی است، که تبلور آن شکوفایی و خلاقیت می‌آفریند و کمبود آن انسان را به فساد و تباهی می‌کشاند، تمام افراد بشر با وجود تمام تفاوت‌های نژادی، فرهنگی و مذهبی در بعضی از نیازها با یکدیگر اشتراک دارند که از آن جمله نیاز به عشق، مهربانی و دوستی است. هیچ چیز به اندازه عشق انگیزه جست و جویی چنان پایا نشده است. جست و جویی چنان که از گهواره تا گور ادامه می‌یابد. در این پژوهش سعی شد توضیحاتی در مورد عشق صحیح و عاقلانه داده شود تفاوت بین دوست‌داشتن صحیح و کاذب مشخص گردد. همچنین چگونگی یک ازدواج صحیح و موفقیت‌آمیز و عوامل مؤثر در آن مورد بررسی قرار گرفت. در تحقیق حاضر که با عنوان بررسی تأثیر عشق‌ورزی در رضایتمندی زندگی زناشویی می‌باشد روال پژوهش به این صورت بوده است که آیا بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه‌ای وجود دارد؟ بنابراین فرضیه پژوهش این چنین شکل گرفت: بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. بعد از به دست آوردن منابع اطلاعاتی و پیشینه تحقیق به ترتیب زیر عمل شد. نمونه تحقیق: شامل ۳۰ زوج بین سنین ۲۵ تا ۳۵ ساله شهر کاشان در سال ۱۳۸۶ می‌باشد. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش، پرسش‌نامه رضایت زناشویی (ENRICH) و مقیاس عشق مثلثی اشترنبرگ در نظر گرفته شد و در نهایت با روش آماری t استودنت رابطه میان عشق‌ورزی و رضایتمندی زندگی زناشویی سنجیده شد. در نهایت چون t بدست آمده ۱۲/۱۳ از t جدول هم در سطح ۰/۹۵ (۱/۹۸) و هم در سطح ۰/۹۹ (۲/۶۱۷) بزرگتر بوده است فرض صفر رد و فرضیه تحقیق مورد قبول واقع شد. به این معنی که بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود دارد.

کلید واژه‌ها: عشق، عشق‌ورزی، زندگی زناشویی، رضایتمندی.

۱- کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی دانشگاه اصفهان vaezi_maryam60@yahoo.com

۲- دانشجوی دکتری روان‌شناسی دانشگاه تهران

۳- دانشجوی دکتری روان‌شناسی دانشگاه اصفهان

۴- کارشناس ارشد مشاوره دانشگاه اصفهان

۵- سوره روم، آیه ۲۱

مقدمه

«وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً»^۱

«یکی از آیات و نشانه‌های خداوند این است که از خود شما همسرانی آفرید تا در کنار هم آرامش خاطر پیدا کنید و میان شما و همسرانتان، مهر و محبت قرار داد.»
در این تحقیق به بررسی تأثیر عشق‌ورزی در رضایتمندی زندگی زناشویی پرداخته می‌شود، یعنی این مسئله که عشق‌ورزی تا چه اندازه در رضایتمندی زندگی زناشویی مؤثر است.

عشق با آنکه محرک قدرتمندی برای زوج‌هاست تا یار و یاور هم باشند، خوشبخت شوند و تشکیل خانواده دهند، برای ادامه و حفظ زندگی زناشویی کافی نیست و نقشی در ایجاد خصوصیات شخصی و مهارت‌هایی که لازمه زندگی زناشویی است، ندارد. زن و شوهر به مودت، همکاری، حسن تفاهم و باورهای همگون نیاز دارند. آنها باید انعطاف پذیر و بخشنده باشند، خطاهای یکدیگر را تحمل کنند و به خصوصیات هم بها دهند. تنها در صورت تقویت آنهاست که ازدواج به بلوغ و شکوفایی منجر می‌شود.

ازدواج و حتی با هم زندگی کردن با سایر مناسبات زندگی متفاوت است. وقتی زوجی با هم زندگی می‌کنند و متعهد به حفظ زندگی مشترک هستند، توقعاتی از هم پیدا می‌کنند. هر کدام از آنها انتظار دارند از عشق بی‌قید و شرط، صمیمیت و وفاداری و حمایت دیگری برخوردار باشند. زن و شوهر به‌طور صریح، غیرمستقیم، کلامی و غیرکلامی خود را به رعایت این نیازهای عمیق، متعهد کرده‌اند. هر اقدام زن یا شوهر مفاهیمی مشتق از این امیال و انتظارات دارد. به خاطر شدت احساسات و توقعات و تحت تأثیر وابستگی عمیق و سمبلیک احتمال برداشت تفسیر نادرست رفتارهای آنها از هم زیاد است. وقتی در اثر سوء تفاهم اختلافی بروز می‌کند، زن و شوهر به جای توجه به مسئله یکدیگر را سرزنش می‌کنند. وقتی مشکلات نمایان می‌شوند و خصومت و سوء تفاهم بالا می‌گیرد زن و شوهر جنبه‌های مثبت و قوت یکدیگر را از بین می‌برند و به تدریج کار به جایی می‌رسد که اصل زندگی مشترک زیر سؤال می‌رود (تی بک، ۱۳۷۱).

عشق نیازی مبرم، حیاتی و همگانی است که تبلور آن شکوفایی و خلاقیت می‌آفریند و کمبود آن انسان را به فساد و تباهی می‌کشاند. با عشق و در عشق زندگی

کنید تا مفهوم واقعی حیات را درک کنید و از آن لذت ببرید. تمام افراد بشر با وجود تمام تفاوت‌های نژادی، فرهنگی و مذهبی در بعضی از نیازهای یکدیگر وجه اشتراک دارند که از آن جمله نیاز به عشق، مهربانی و دوستی است (بوسکالیا، ۱۳۷۲). عشق به علت خودانگیختگی چنان غیرقابل توضیح است که بایستی به آن جنبه‌ی خدایی داد، در عین حال باید در نتیجه‌ی اندیشیدن روی دهد؛ اندیشیدنی که جامعیت کافی برای رسیدن به یک تصمیم را داشته باشد. علاوه بر این نه تنها چیزی نبایستی در پس پرده روی دهد بلکه همه چیز باید در همان زمان اتفاق افتد و همه در یک لحظه به اوج خود برسد، اما اندیشیدن فرشته‌ی ویرانگر خودانگیختگی است (لپ، ۱۳۷۰).

اهمیت و ضرورت تحقیق

در این تحقیق به بررسی تأثیر عشق‌ورزی در رضایتمندی زندگی زناشویی پرداخته خواهد شد:

همان‌طور که می‌دانیم ازدواج اتصال دو دریا از قدرت حیات، نشاط و امتزاج دو روح در افق صمیمیت و هماهنگی برای پیمودن راه پرخطر زندگی و شرکت نمودن در سرنوشت و مقررات زندگی برای ترقی و تعالی خود و فرزندان و افراد خانواده است. این تحقیق آگاهی لازم در زمینه‌ی تصمیم‌گیری صحیح برای ازدواج را به جوانان می‌دهد و فرق بین عشق دروغین و کاذب را با دوست داشتن واقعی همراه با بصیرت مشخص می‌سازد.

در خصوص موضوع فوق معلم بزرگ، دکتر علی شریعتی، در مقاله‌ای تحت عنوان «دوست داشتن از عشق برتر است» در مورد عشق‌های کور و ناگهانی و دوست داشتن‌های منشعب از روح چنین می‌انگارد: عشق یک جوشش کور است و پیوندی‌ست از سر نابینایی، اما دوست داشتن پیوندی است خودآگاه و از روی بصیرت، روشن و زلال. عشق بیشتر از غریزه آب می‌خورد و دوست داشتن از روح طلوع می‌کند و تا هر جا که یک روح ارتفاع دارد، دوست داشتن نیز همگام با آن اوج می‌گیرد. عشق با دوری و نزدیکی در نوسان است، اگر دوری به طول انجامد ضعیف می‌شود و اگر تماس دوام یابد به ابتدال می‌کشد. عشق جوششی یک‌جانبه است، به معشوق نمی‌اندیشد که کیست، یک خودجوشی ذاتی است و از این رو همیشه اشتباه می‌کند و در انتخاب به سختی

می‌لغزد و یا همواره یک‌جانبه می‌ماند و گاه میان دو بیگانه ناهمانند عشق جرقه می‌زند و چون در تاریکی است و یکدیگر را نمی‌بینند، پس از انفجار این صاعقه است که در پرتو روشنایی، آنها چهره یکدیگر را می‌توانند ببینند و در این جاست که گاه پس از جرقه‌زدن عشق، عاشق و معشوق که در چهره هم می‌نگرند، احساس می‌کنند که همدیگر را نمی‌شناسند و بیگانگی و ناآشنایی پس از عشق که درد کوچکی نیست، فراوان است (شریعتی، ۱۳۷۵).

دوست داشتن در روشنایی ریشه می‌بندد و در زیر نور سبز می‌شود و رشد می‌کند. از این روست که همواره پس از آشنایی پدید می‌آید و در حقیقت در آغاز، دو روح خطوط آشنایی را در سیما و نگاه یکدیگر می‌خوانند و پس از آشناسدن خودمانی می‌شوند. دو روح نه، دو نفر که ممکن است با هم در عین رودر بایستی‌ها احساس خودمانی بودن می‌کنند و این حالت به قدری ظریف و فرار است که به سادگی از زیر دست احساس و فهم می‌گریزد.

عشق زیبایی‌های دلخواه را در معشوق می‌آفریند و دوست داشتن زیبایی دلخواه را در دوست می‌بیند. عشق بینایی را می‌گیرد و دوست داشتن به بینایی روشنی می‌بخشد. دلبستگی عاشق و معشوق اندک‌اندک حالت معجزه‌آسایی نخستین را از دست می‌دهد و سرانجام اختلاف‌ها، سرخوردگی‌ها و علامت‌های دو جانبه، ته مانده هیجان‌های نخستین را می‌کشد. حال این که هیچ کدام از این پایان خبر ندارد. در حقیقت این شیفتگی احمقانه و این دیوانه یکدیگر بودن را دلیلی بر شدت علاقه‌شان می‌پندارند، در صورتی که این فقط درجه تنهایی گذشته‌شان را نشان می‌دهد (شریعتی، ۱۳۷۵).

باید به جوانان توصیه شود که عشق کاذب زیبا می‌نماید، ولی ویرانگر است و می‌تواند بنای استقرار خانه‌ای را در هم شکند. دوست داشتن نوع یکسان کردن عواطف و احساسات و عقاید و افکار دو روح برای ساختن زندگی نوین است.

این پژوهش، برای دادن بینش و بصیرت به قشر جوان جامعه انجام گرفته است تا آینده‌سازان اجتماع ما با آگاهی بیشتری با این مسائل برخورد کنند.

اهداف پژوهش

- هدف ازدواج، فقط ارضا شهوت نیست، بلکه یگانگی دو روح در بدن است.

- بیان حقیقت و عشق و نقش آن در موقعیت زندگی زناشویی.
- آگاه کردن جوانان از اختلافات زندگی زناشویی که ناشی از عدم درک صحیح طرفین از یکدیگر و درگیری‌های کلامی و همچنین دریافت نکردن درست پیام است.

سؤال تحقیق

آیا بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه‌ای وجود دارد؟

فرضیه‌های تحقیق

- فرضیه شماره ۱: بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۲: بین میزان درک مردان نسبت به همسر خود و رضایتمندی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۳: بین میزان درک زنان نسبت به همسر خود و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۴: بین میزان درک همسران از یکدیگر و رضایتمندی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۵: بین میزان مسئولیت‌پذیری مردان و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۶: بین میزان مسئولیت‌پذیری زنان و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۷: بین میزان مسئولیت‌پذیری همسران و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۸: بین دخالت والدین در زندگی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۹: بین ابراز عشق زنان نسبت به همسران و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.
- فرضیه شماره ۱۰: بین ابراز عشق مردان نسبت به همسران و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

فرضیه شماره ۱۱: بین ابراز عشق همسران نسبت به یکدیگر و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

تعاریف نظری متغیرها

عشق‌ورزی (متغیر مستقل)، رضایتمندی زندگی زناشویی (متغیر وابسته).
عشق: عشق مشتق از عشقه است. عشقه گیاهی است که چون گل نیلوفر یا گل پیچ به درختان پیچیده و آن را خشک می‌نماید و همین طور است که به عاشق پیچیده و عاشق را ضعیف و لاغر می‌کند تا جایی که وی را هلاک می‌سازد و عشق به فارسی به معنای افراط در محبت و دوستی می‌باشد (لغت‌نامه دهخدا، ۱۳۸۴).
اشترنبرگ عشق را شامل سه مؤلفه صمیمیت و میل و تعهد می‌داند و ذکر می‌کند که عشق کامل شامل هر سه مؤلفه است. عشق مظهر زندگی است، اگر عشق را از دست بدهید در حقیقت زندگی را از دست داده‌اید، پس زندگی را در آغوش بگیرید (بوسکالیا، ۱۳۷۵).

زندگی: معنای حقیقی زندگی را در جهان پیرامون باید یافت نه در جهان درون و ذهن و روان. مفهوم زندگی انسان عبارت از تلاشی است که فرد در برابر خواسته‌های هستی به عمل می‌آورد، در صورتی که نخواهد از آن شانه خالی کند و می‌کوشد تا به آن پاسخی مناسب و درخور بدهد (فرانکل، ۱۳۷۰، آدلر، ۱۳۷۰).
ازدواج: پیوندی قانونی و رسمی که طبق موازین هر جامعه و کشور بین یک زن و مرد صورت می‌گیرد.
موفقیت: توفیق یافتن و پیشرفت کردن در امر مورد نظر.

زندگی زناشویی: پیوند قانونی بین دو فرد از جنس مخالف که معمولاً موجب پیدایش فرزندان و بقای نسل می‌شود.

تعاریف عملیاتی

عشق: نمره‌ای که از مقیاس عشق به دست می‌آید.
رضایتمندی زندگی زناشویی: نمره‌ای که از پرسش‌نامه رضایتمندی زندگی زناشویی به دست می‌آید.

روش تحقیق

روش تحقیق مورد استفاده این پژوهش از نوع همبستگی است. هدف از تحقیقات همبستگی یافتن رابطه بین پدیده‌هاست. روش گردآوری اطلاعات به صورت میدانی است که گروه مورد مطالعه با پاسخ دادن به پرسش‌نامه مشارکت می‌کنند.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این تحقیق تعداد ۳۰ زوج ۲۵ تا ۳۵ ساله است که در کاشان سکونت داشتند. گروه ذکر شده نمونه آماری را تشکیل می‌دهد.

متغیرهای تحقیق

۱- متغیرهای شخصی آزمودنی‌ها شامل سن و میزان تحصیلات است که به شکل باز مطرح و تعیین می‌گردد.

۲- عشق‌ورزی: از پرسش‌نامه مقیاس عشقی اشترنبرگ دارای ۴۵ سؤال که در آن مقیاس ۹ درجه‌ای ۱= اصلاً، ۵= به‌طور متوسط و ۹= به‌طور کامل می‌باشد، استفاده شده است. از بقیه اعداد بین ۱ و ۹، براساس سطح موافقت خود استفاده می‌کنند.

۳- رضایتمندی زناشویی: از پرسش‌نامه رضایتمندی زناشویی ENRICH دارای ۴۷ سؤال ۵ درجه‌ای کاملاً مخالفم، مخالفم، نه موافق نه مخالف، موافقم و کاملاً موافقم می‌باشد، استفاده شده است (افراد یکی از گزینه‌ها را انتخاب و علامت می‌زنند).

مقیاس اندازه‌گیری:

مقیاس اندازه‌گیری رتبه‌ای است. روش گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه است.

ابزار اندازه‌گیری

ابزار اندازه‌گیری این تحقیق براساس دو پرسش‌نامه است:

- ۱- پرسش‌نامه رضایت زناشویی ENRICH دارای ۴۷ سؤال و هر سؤال دارای ۵ گزینه و براساس مقیاس لیکرت که شامل کاملاً مخالفم، مخالفم، نه موافق نه مخالف، موافقم و کاملاً موافقم است که افراد یکی از گزینه‌ها را انتخاب و علامت می‌زنند.
- ۲- پرسش‌نامه مقیاس عشقی مثلثی اشترنبرگ دارای ۴۵ سؤال است. این پرسش‌نامه دارای مقیاس ۹ درجه‌ای که در آن ۱=اصلاً، ۵=به‌طور متوسط و ۹=به‌طور کامل است استفاده شده است. از بقیه اعداد بین ۱ و ۹، براساس سطح موافقت خود استفاده می‌کنند.
- تعداد ۶۰ نسخه پرسش‌نامه در بین گروه مورد مطالعه توزیع و جمع‌آوری گردید.

روش‌های آماری

- اطلاعات جمع‌آوری شده به دو شکل توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.
- ۱- برای توصیف مشخصات فردی آزمودنی‌ها شامل سن و مدرک تحصیلی از جدول توزیع فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، رسم جداول و نمودارها استفاده شد.
- ۲- در بخش یافته‌های استنباطی از t استودنت و ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده گردید.
- در پایان این تحقیق، بعد از رجوع به منابع اطلاعاتی و انجام کارهای آماری این نتیجه به دست آمد که چون t به دست آمده (۱۲/۱۳) از t جدول هم در سطح ۰/۰۵ (۱/۹۸) و هم در سطح ۰/۰۱ (۲/۶۱۷) بزرگ‌تر بوده است فرض صفر رد شده و فرضیه تحقیق مورد قبول واقع می‌شود.
- پس بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. در این تحقیق نمونه آماری ما ۳۰ زوج بین سنین ۲۵ تا ۳۵ ساله شهر کاشان بود که نمونه به طور دسترس انتخاب شد و افراد به پرسش‌نامه‌هایی که در این مقوله تهیه شده بود، پاسخ دادند. داده‌های به دست آمده با کمک آمار توصیفی و آمار استنباطی با روش t استودنت محاسبه گردید و در آخر به تجزیه و تحلیل آن پرداخته شد.

پیوست (تجزیه و تحلیل داده‌ها):

جدول ۱: جدول توزیع فراوانی برحسب سطح تحصیلات

کل		مرد		زن		مدرک تحصیلی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۵۶/۶۷	۳۴	۵۰/۱۰۰	۱۵	۶۳/۳۳	۱۹	دیپلم
۲۶/۶۷	۱۶	۲۶/۶۷	۸	۲۶/۶۷	۸	فوق دیپلم
۱۶/۶۷	۱۰	۲۳/۳۳	۷	۱۰/۱۰۰	۳	لیسانس و بالاتر
۱۰۰/۱۰۰	۶۰	۱۰۰	۳۰	۱۰۰	۳۰	جمع

جدول ۱ نشان می‌دهد که سطح تحصیلات ۵۶/۶۷ درصد زنان و مردان دیپلم، ۲۶/۶۷ درصد فوق دیپلم و ۱۶/۶۷ درصد لیسانس و بالاتر از آن بوده است.

نمودار شماره ۱: مدرک تحصیلی افراد شرکت‌کننده در تحقیق

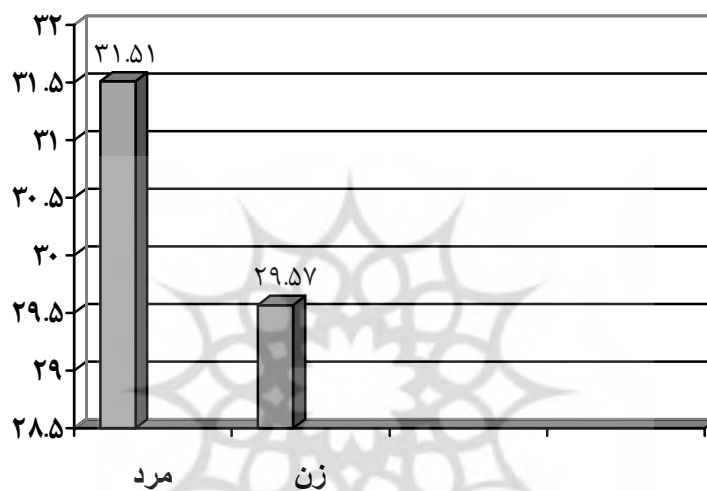

جدول ۲: میانگین سنی و انحراف استاندارد زنان و مردان شرکت‌کننده در تحقیق

جنسیت	میانگین	انحراف استاندارد
زنان	۲۹/۵۷	۲/۴۹
مردان	۳۱/۵۱	۳/۰۰

جدول فوق نشان‌دهنده میانگین و انحراف سن شرکت‌کنندگان در تحقیق است که در آن، میانگین سنی در زنان و مردان به ترتیب ۲۹/۵۷ و ۳۱/۵۱ سال و انحراف استاندارد نیز به ترتیب ۲/۴۹ و ۳ است.

نمودار شماره ۲: میانگین سنی زنان و مردان شرکت‌کننده در تحقیق

آزمون فرضیه‌ها

فرضیه شماره ۱: بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۳: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	N	R	P
میزان عشق‌ورزی × رضایتمندی زناشویی	۶۰	۰/۵۸۴	۰/۰۰۰

نتایج جدول نشان می‌دهد که بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < 0/000$ و $r = 0/584$) وجود دارد. فرضیه شماره ۲: بین میزان درک مردان نسبت به همسر خود و رضایتمندی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۴: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان درک مردان از همسر خود و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	N	R	P
میزان درک مردان از زنان × رضایتمندی زناشویی	۳۰	۰/۲۸۷	۰/۰۰۰

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان درک مردان نسبت به همسر و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < 0/000$ و $r = 0/287$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که به هر میزان درک مردان نسبت به همسران خود بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است. فرضیه شماره ۳: بین میزان درک زنان نسبت به همسر خود و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۵: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان درک همسران و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	N	R	P
میزان درک زنان از مردان × رضایتمندی زناشویی	۳۰	۰/۳۹۱	۰/۰۰۰

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان درک زنان از همسران خود و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < 0/000$ و $r = 0/391$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که به هر میزان درک زنان نسبت به همسران خود بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است. فرضیه شماره ۴: بین میزان درک همسران از یکدیگر و رضایتمندی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۶: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان درک همسران از یکدیگر و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	N	R	P
میزان درک همسران از یکدیگر × رضایتمندی زناشویی	۶۰	۰/۴۵۳	۰/۰۰۰

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان درک همسران و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < ۰/۰۰۰$ و $r = ۰/۴۵۳$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که به هر میزان درک همسران از یکدیگر بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است. فرضیه شماره ۵: بین میزان مسئولیت‌پذیری مردان و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۷: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان مسئولیت‌پذیری مردان و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	N	R	P
میزان پذیرش مسئولیت‌پذیری مردان × رضایتمندی زناشویی	۳۰	۰/۳۱۱	۰/۰۰۰

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان مسئولیت‌پذیری مردان و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < ۰/۰۰۰$ و $r = ۰/۳۱۱$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که به هر میزان مسئولیت‌پذیری مردان بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است. فرضیه شماره ۶: بین میزان مسئولیت‌پذیری زنان و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۸: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان مسئولیت‌پذیری زنان و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	N	R	P
میزان پذیرش مسئولیت‌پذیری زنان × رضایتمندی زناشویی	۳۰	۰/۴۲۱	۰/۰۰۰

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان مسئولیت‌پذیری زنان و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < ۰/۰۰۰$ و $r = ۰/۴۲۱$) وجود دارد و این

نشان‌دهنده آن است که هر قدر مسئولیت‌پذیری زنان بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است.
فرضیه شماره ۷: بین میزان مسئولیت‌پذیری همسران و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۹: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی

P	R	N	متغیرها
۰/۰۰۰	۰/۵۸۷	۶۰	میزان پذیرش مسئولیت همسران × رضایتمندی زناشویی

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < ۰/۰۰۰$ و $r = ۰/۵۸۷$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که هر قدر میزان مسئولیت‌پذیری همسران بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است.

فرضیه شماره ۸: بین دخالت والدین در زندگی و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۰: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی

P	R	N	متغیرها
۰/۰۰۰	-۰/۰۸۷	۶۰	میزان دخالت والدین در زندگی × رضایتمندی زناشویی

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان دخالت والدین در زندگی و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < ۰/۰۰۰$ و $r = -۰/۰۸۷$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که هر قدر میزان دخالت والدین در زندگی فرزندان نشان بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم کاهش یافته است.

فرضیه شماره ۹: بین ابراز عشق زنان نسبت به همسران و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۱: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی

P	R	N	متغیرها
۰/۰۰۰	۰/۲۴۱	۳۰	میزان ابراز عشق زنان به همسر × رضایتمندی زناشویی

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین ابراز عشق زنان نسبت به همسر و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < 0/000$ و $r = 0/241$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که هر قدر میزان ابراز عشق زنان به همسران بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است. فرضیه شماره ۱۰: بین ابراز عشق مردان نسبت به همسران و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۲: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	N	R	P
میزان ابراز عشق مردان نسبت به همسران × رضایتمندی زناشویی	۳۰	۰/۳۰۹	۰/۰۰۰

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین ابراز عشق مردان نسبت به همسر و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < 0/000$ و $r = 0/309$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که هر قدر میزان ابراز عشق مردان نسبت به همسران بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است. فرضیه شماره ۱۱: بین ابراز عشق همسران نسبت به یکدیگر و رضایتمندی زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۳: نتایج ضریب همبستگی در مورد رابطه بین میزان عشق‌ورزی و رضایتمندی زناشویی

متغیرها	N	R	P
میزان ابراز عشق همسران نسبت به یکدیگر × رضایتمندی زناشویی	۶۰	۰/۴۳۸	۰/۰۰۰

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین ابراز عشق همسران نسبت به یکدیگر و رضایتمندی زناشویی رابطه مستقیم و معناداری ($P < 0/000$ و $r = 0/438$) وجود دارد و این نشان‌دهنده آن است که هر قدر ابراز عشق همسران نسبت به یکدیگر بیشتر بوده، میزان رضایتمندی زناشویی هم افزایش یافته است.

منابع

الف) فارسی:

- آدامز، ک. (۱۳۸۰). **روان‌شناسی زناشویی**. ترجمه: محمدرضا دژکام، تهران: انتشارات شابک، چاپ اول.
- آدلر، آ. (۱۳۷۰). **روان‌شناسی فردی**. ترجمه: حسن زمانی شرفشاهی، تهران: انتشارات رشد، چاپ سوم.
- امینی، ا. (۱۳۷۰). **آیین همسرمداری**. تهران: انتشارات اسلامی، چاپ دهم.
- بابازاده، ع.ا. (۱۳۷۰). **مسائل ازدواج و حقوق خانواده**. تهران: انتشارات بدر، چاپ دوم.
- بوسکالیا، ل. (۱۳۷۳). **زاده برای عشق**. ترجمه: هوشیار انصاری فرد، تهران: انتشارات البرز، چاپ دوم.
- بوسکالیا، ل. (۱۳۷۵). **بیا دریا شویم**. ترجمه: ناهید ایران‌نژاد، تهران: انتشارات خاتون، چاپ چهارم.
- بوسکالیا، ل. (۱۳۷۲). **زندگی با عشق چه زیباست**. ترجمه: توراندخت تمدن، تهران: انتشارات خاتون، چاپ اول.
- بوسکالیا، ل. (۱۳۷۱). **سفری همراه با شادی و عشق اتوبوس شماره ۹ به مقصد بهشت**. ترجمه: ناهید ایران‌نژاد، تهران: انتشارات روشنگران، چاپ اول.
- بوسکالیا، ل. (۱۳۷۴). **از دوست عشق**. تهران: انتشارات رشد، چاپ ششم.
- پک، ا. (۱۳۷۶). **هنر عاشقی**. ترجمه: زهرا ادهمی، تهران: انتشارات شابک، چاپ دوم.
- پک، ا. (۱۳۷۶). **عشق راه کم‌گذر**. ترجمه: مهدی مجردزاده، تهران: انتشارات راهبین، چاپ اول.
- تی‌بک، آ. (۱۳۷۱). **عشق هرگز کافی نیست**. ترجمه: مهدی قراچه‌داغی، تهران: انتشارات آراین‌کار، چاپ چهارم.
- چاپیان، م. (۱۳۷۱). **زندگی شاد**. ترجمه: مهدی قراچه‌داغی، تهران: انتشارات شباهنگ، چاپ اول.

- حسینی، م. (۱۳۷۵). **مشاوره در آستانه ازدواج**. تهران: انتشارات آوای نور، چاپ اول.
- دیاموند، ج. (۱۳۷۸). **چرا عشق یک لذت است**. ترجمه مهدی گنجی، تهران: انتشارات ویرایش، چاپ اول.
- دهخدا، علی اکبر (۱۳۸۴). **لغت نامه دهخدا**. انتشارات دانشگاه تهران، چاپ ششم.
- راشینوف، ن. (۱۳۷۲). **بیا که با هم شادی را جستجو کنیم**. ترجمه توراندخت تمدن، تهران: انتشارات روشنگران، چاپ اول.
- ستاری، ج. (۱۳۷۴). **عشق صوفیانه**. تهران: انتشارات شابک، چاپ اول.
- شریعتی، ع. (۱۳۷۵). **هبوط در کویر**. تهران: انتشارات چاپخش، چاپ دهم.
- شوتز، س. (۱۳۷۸). **روهایت را رها کن**. ترجمه عبدالعلی براتی، تهران: انتشارات نسیم دانش، چاپ اول.
- فرانکل، و. (۱۳۷۰). **انسان در جست وجوی معنی**. ترجمه نهضت صالحیان، تهران: انتشارات بدر، چاپ سوم.
- فروم، ا. (۱۳۶۷). **هنر عشق ورزیدن**. ترجمه پری سلطانی، تهران: انتشارات مروارید، چاپ ششم.
- گری، ج. (۱۳۷۷). **مریخی‌ها، ونوسی‌ها در عشق**. ترجمه مهدی قراچه داغی، تهران: انتشارات البرز، چاپ سوم.
- گری، ج. (۱۳۷۸). **مردان مریخی و زنان ونوسی**. ترجمه حسن رفیعی، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ، چاپ دوم.
- لپ، ا. (۱۳۷۰). **روان‌شناسی عشق ورزیدن**. ترجمه محمود ریاضی، تهران: انتشارات چاپخش، چاپ سوم.
- مایزر، د. (۱۳۷۵). **در جست‌وجوی خوشبختی**. ترجمه مهدی قراچه داغی، تهران: انتشارات البرز، چاپ اول.
- مگ گینس، ت. (۱۳۸۰). **اولین سال ازدواج**. ترجمه آذر کارگاه، تهران: انتشارات تلاش، چاپ پنجم.

- مورفی، ژ. (۱۳۷۲). **عشق نیروی برتر**. ترجمه هوشیار رزم‌آرا، تهران: انتشارات خاتون، چاپ چهارم.
- مورفی، ژ. (۱۳۷۳). **قدرت شعور باطن**. ترجمه علی اکبر پیلهور، تهران: انتشارات خاتون، چاپ سوم.
- متیوس، ا. (۱۳۷۴). **راز شادزیستن**. ترجمه وحید افضل‌راد، تهران: انتشارات رشد، چاپ سوم.
- هدفیلد، ا. (۱۳۷۳). **پرسش و پاسخ به مسائل جنسی**. ترجمه کاظم علی‌پور، تهران: انتشارات یادگار، چاپ سوم.
- یاربخت، ش. (۱۳۷۴). **راهنمای مسائل جنسی و زناشویی**. تهران: انتشارات یورینا، چاپ سوم.
- ویلسون، ج. (۱۳۷۸). **فلسفه عشق**. ترجمه صبوری، تهران: انتشارات شابک، چاپ اول.
- شریفی، ح. پ. و شریفی، ن. (۱۳۸۰). **روش‌های تحقیق و علوم رفتاری**. تهران: انتشارات سخن.

(ب) لاتین:

- Fincham, H.G. & F. Cano (2000). **The Longitudinal Association between Attributions and Marital Satisfaction**. *Journal of Marriage and Family*, 11,262-285.
- Morrison, D.R. (2000). **Communication Skill and Marital Satisfaction**. *Journal of marriage and the family*.
- Roberts, L. (1995). **A Time Series Analysis of Withdrawal, Hostility and Displeasure in Satisfied and Sissatisfied**. *Journal of Marriage & Family*, 2, 52-95.
- Stopes, M.C. (2006). **Married Love**. (Reterieved: www.Scirus.com)

Tuker, M. and K.E. Wand O.Grady (1991). **Effects of Physical Attractiveness, Intelligence, Age at Marriage and Cohabitation on the Perception of Marital Satisfaction.** Journal of Social Psychology, 131, 253-269.

